

Anh hùng Lực lượng vũ trang nhân dân Đoàn Thị Liên

Thà hy sinh chứ không để thương binh bị thương lần thứ hai

Hồng Thuận¹

Về Chánh Phú Hòa (Bến Cát) hôm nay, có thể cảm nhận sự đổi thay của vùng đất anh hùng trên bước đường phát triển. Nhưng, những truyền thống đấu tranh kiên cường, bất khuất của người dân quê hương vẫn luôn sống mãi cùng năm tháng. Anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân - Liệt sĩ Đoàn Thị Liên (1944-1966) là một trong những người con ưu tú của vùng đất anh hùng này. Chị ngã xuống khi tuổi đang độ xuân xanh, nhưng tấm gương hy sinh quả cảm của chị vẫn luôn sống mãi trong lòng nhân dân và dân tộc Việt Nam...

Đến với cách mạng

Chúng tôi vừa có dịp về thăm vùng đất anh hùng Chánh Phú Hòa - “quê hương thứ hai” và cũng chính là nơi nuôi dưỡng tinh thần cách mạng của người con gan dạ anh hùng Đoàn Thị Liên từ những ngày còn nhỏ. Ngay khi vừa dừng xe trước UBND xã Chánh Phú Hòa, chúng tôi đã thấy tượng đài - công viên Đoàn Thị Liên bên cạnh. Thật ý nghĩa biết bao, bởi công trình không chỉ là niềm tự hào của người dân nơi đây, là sự tri ân của tuổi trẻ Bình Dương đối với người nữ anh hùng Đoàn Thị Liên, mà còn là nơi để các thế hệ tìm về truyền thống hào hùng của lực lượng thanh niên xung phong (TNXP) nói riêng, lịch sử đấu tranh của dân tộc nói chung. Được biết, công trình ý nghĩa này do đoàn viên thanh niên trong tỉnh đóng góp cùng ngân sách tỉnh xây dựng vào năm 2009. Tiếp và dẫn chúng tôi đi tham quan đài liệt sĩ - công viên Đoàn Thị Liên chính là người em trai út của chị. Đó là anh Đoàn Văn Bo, hiện là Phó Chủ tịch UBND xã Chánh Phú Hòa. Anh bảo, chị Liên hy sinh khi anh chỉ mới 4-5 tuổi, nên hình ảnh và những kỷ niệm về chị anh không nhớ. Anh chỉ nhớ tên thường gọi ở nhà của chị Liên là Bảy Lũng. Sau này, qua các anh chị trong gia đình, anh Bo mới biết chị Liên là một cô gái rất nhanh nhẹn, xốc vác, lại đẹp người, đẹp nết. Qua lời kể của các anh chị và đồng đội của chị Liên, anh biết cũng được quá trình tham gia cách mạng và hy sinh của chị Liên như thế nào. Anh kể, hồi đó gia đình mãi lo chạy giặc và bọn tề ấp bắt bớ nên những kỷ vật của chị Liên không còn lưu giữ được gì, ngoài tấm hình của chị. Anh Bo cũng chính là người đang nhang khói, thờ tự chị Đoàn Thị Liên, cùng 3 anh, chị (cũng là liệt sĩ) và cha mẹ mình tại nhà. Anh cho biết, ngoài liệt sĩ Đoàn Thị Liên, gia đình anh còn có 3

¹ Bảo Bình Dương

liệt sĩ, đó là: liệt sĩ Đoàn Văn Đứng (anh Tư), Đoàn Văn Ga (anh Năm) và Đoàn Thị Mỹ (chị Chín). Mẹ của anh cũng được Nhà nước phong tặng danh hiệu Mẹ Việt Nam anh hùng.

Nói Chánh Phú Hòa là “quê hương thứ hai” của chị Đoàn Thị Liên, bởi nơi sinh của chị chính là xã Vĩnh Tân (Tân Uyên). Chị là con gái thứ bảy trong một gia đình nông dân nghèo có 10 người con. Do chiến tranh, khoảng năm 1952-1953, gia đình chị dời từ Vĩnh Tân về ấp 1, xã Chánh Phú Hòa (lúc đó là ấp chiến lược Chánh Phú Hòa). Sống trong cảnh chiến tranh, những người anh của chị (anh Tư và anh Năm - chính là liệt sĩ Đoàn Văn Đứng và Đoàn Văn Ga) sớm thoát ly gia đình tham gia hoạt động cách mạng. Do đó, bọn tề ấp thường kiểm soát chặt chẽ gia đình. Vì thế, gia đình chị phải di chuyển đi nhiều nơi. Nhờ cách mạng giáo dục từ nhỏ, nên chị sớm giác ngộ cách mạng. Những năm 1963 - 1964, cô gái có lòng căm thù giặc sâu sắc Đoàn Thị Liên thoát ly gia đình tham gia vào đội du kích xã Chánh Phú Hòa và sau đó có nhiều chiến công nên được cử làm Xã đội phó. Đầu năm 1965, chị được giao nhiệm vụ chỉ huy một trung đội thanh niên dân công hỏa tuyến phục vụ đơn vị bộ đội chiến đấu tại tỉnh nhà. Theo chủ trương của trên, ngày 24- 4- 1965, chị chỉ huy một trung đội TNXP từ Thủ Dầu Một hành quân đến căn cứ R thành lập đội TNXP giải phóng miền Nam làm nhiệm vụ “5 xung phong”. Ngày 1-12-1965, Đoàn Thị Liên trở thành Trung đội trưởng, Đại đội 112 TNXP Thủ Dầu Một mang tên “Phú Lợi căm thù”. Với tính tình dịu dàng, cởi mở, nụ cười luôn nở trên môi, lại thích ca hát cùng đồng đội, nên chị Liên luôn được anh chị em trong đội và các chiến sĩ quân giải phóng yêu mến.

Anh dũng hy sinh

Không trực tiếp cầm súng chiến đấu giết giặc, nhưng chị Liên cùng đồng đội luôn có mặt trên chiến trường. Khi thì tải lương, tải đạn được ra tiền tuyến, lúc thì băng mình qua bom đạn để cứu chiến thương. Với một cô gái còn rất trẻ, những gian khổ khó khăn ban đầu không khỏi tác động ít nhiều đến tư tưởng. Nhưng, với ý chí kiên cường và tinh thần chịu đựng bền bỉ, chị Liên đã sớm khắc phục khó khăn để sát cánh cùng đồng đội tiến lên trong mỗi trận đánh.

Trong quá trình tham gia hoạt động cách mạng, chị Đoàn Thị Liên đã tham gia phục vụ 12 trận đánh lớn bên cạnh các đơn vị thuộc Sư đoàn 9, như: Phước Long, Đồng Xoài, Bông Trang, Nhà Đỏ, Bàu Bàng I, Lai Khê, Lộc Ninh, cầu Cần Đâm, Cần Lê... Không chỉ gan dạ, dũng cảm, chị còn được biết đến bởi sự tận tình và luôn yêu thương giúp đỡ mọi người. Những lúc khó khăn, chị thường nhường cơm xẻ áo cùng đồng đội. Trên đường hành quân, chị luôn giành phần khó khăn, nặng nhọc về mình để cùng nhau hoàn thành nhiệm vụ.

Mỗi khi trận đánh bắt đầu cũng là lúc các chiến sĩ TNXP phải bám sát bộ đội để nhanh chóng chuyển thương binh ra tuyến sau. Những lúc đó, họ phải băng mình qua mưa bom, bão đạn nhưng chị Đoàn Thị Liên luôn suy nghĩ và động viên đồng đội “Chiến trường còn thương binh thì TNXP chưa rời trận”. Trong trận chống càn ở phía bắc Sông Bé, pháo địch tới tấp bắn vào nơi đóng quân của đơn vị. Bất chấp mọi hiểm nguy, chị vẫn tìm cách lao ra khỏi hầm để chuẩn bị cơm nước phục vụ cho đơn vị hành quân. Lúc đó, một chiến sĩ không may bị trúng đạn ngã xuống cách công sự của chị Liên khoảng 50 thước. Chị nghĩ “Phải cứu chiến sĩ ta không pháo địch đập tới mất”. Chị nhanh chóng lao ra khỏi công sự để cứu chiến sĩ bị thương và cùng 3 đồng đội chuyển gấp về tuyến sau. Băng qua những hố bom, cây rừng chi chít và chị cùng đồng đội quyết giữ không cho chiến thương bị va chạm gây đau đớn.

Mùa mưa năm 1966, Sư đoàn 9 phối hợp với Trung đoàn 6 tiến hành trận giao thông chiến chặn đánh tiêu diệt xe cơ giới Mỹ trên đường 13 tại cầu Cần Lê (đoạn từ An Lộc đi Lộc Ninh). Lúc chuẩn bị xuất quân, chị bị sốt nặng. Đơn vị phân công chị ở lại, nhưng chị một nhất định đòi ra trận. Cuối cùng, chị cũng có mặt trong đội hình xuất phát. Trận đánh diễn ra rất ác liệt. Xe tăng địch được sự yểm trợ của máy bay phản lực, trực thăng vũ trang và pháo tầm xa đã phản kích quyết liệt. Trên trận địa, nhiều chiến sĩ của ta đã bị thương. Không ngại hiểm nguy, chị Đoàn Thị Liên cùng đồng đội bò dưới làn đạn pháo địch tìm kiếm thương binh. Sau khi cứu được hai thương binh về hầm trú ẩn của mình, do hầm chật nên chị tạm núp sau gò mồi để chuẩn bị trở lại trận địa tìm thương binh. Bất ngờ, một quả đạn pháo nổ vang, chị Liên bị một mảnh đạn ghim vào lưng. Trong tiếng gầm thét của máy bay phản lực, tiếng nổ xé trời của bom đạn, đồng đội vẫn nghe tiếng chị la lớn: “Chị em xông ra trận địa cứu thương binh về hầm, nhanh lên”. Nén đau, chị trườn về phía hầm trú ẩn, rồi kêu gọi đồng đội: “Thà hy sinh chứ không để thương binh bị thương lần thứ hai”. Vừa dứt lời, một chiếc máy bay nhào xuống thả bom ở khu vực gần công sự. Chị Liên lao tới, dùng thân hình bé nhỏ của mình che kín miệng hầm trú ẩn. Một quả bom nổ ngay miệng hầm, chị Liên trúng thêm nhiều mảnh đạn và lịm đi. Hai chiến sĩ bị thương đang trú ẩn dưới hầm không bị thương tích gì thêm, nhưng đã chứng kiến cảnh một cô gái TNXP bé nhỏ che đạn cho mình và đã anh dũng hy sinh. Đó là gần trưa ngày 10-7-1966.

Hành động anh hùng của người nữ TNXP Đoàn Thị Liên và câu nói trước lúc chị ngã xuống: “Thà hy sinh chứ không để thương binh bị thương lần thứ hai” đã vang khắp chiến trường ngày ấy. Hành động ấy đã tiếp thêm sức mạnh cho TNXP trên các chiến trận, trở thành lời thề và truyền thống của lực lượng TNXP giải phóng miền Nam.

Với những công hiến và tinh thần “Sống anh dũng, chết vẻ vang”, Đoàn Thị Liên đã được truy tặng Huân chương Thành đồng hạng Ba, danh hiệu “Dũng sĩ diệt Mỹ”. Ngày 28-4-2000, Liệt sĩ Đoàn Thị Liên được Chủ tịch nước truy tặng danh hiệu “Anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân”. Chị trở thành người anh hùng đầu tiên của lực lượng TNXP.

Tấm gương của chị Đoàn Thị Liên sau đó được một đội viên đội văn nghệ Chánh Phú Hòa viết thành bài ca Đoàn Thị Liên: “...**Chị Liên anh dũng hy sinh. Cứu người chiến sĩ ven tình núi sông. Ngát hương rực rỡ hoa hồng. Ngàn năm sáng chói Thành đồng huân chương**”. Vâng, Liệt sĩ Đoàn Thị Liên đã hy sinh cách nay 46 năm, nhưng tên tuổi của chị mãi mãi gắn liền với mảnh đất quê hương, với non sông đất nước Việt Nam, là tấm gương sáng để mọi người, đặc biệt là thế hệ trẻ noi theo./.

Hồng Thuận

ảnh:

- Anh hùng LLVTND - Liệt sĩ Đoàn Thị Liên (giữa), người anh hùng đầu tiên của lực lượng TNXP (ảnh: chị Lien)
- Anh Đoàn Văn Bo bên tượng đài Anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân - liệt sĩ Đoàn Thị Liên (ảnh: tuongdai)
- Tượng đài - công viên Đoàn Thị Liên, nơi giáo dục thế hệ trẻ về truyền thống đấu tranh anh dũng của các thế hệ cha ông (ảnh: congvien)